

Vasárnapi Újság 1857. 34. szám

Egy 114 éves ember ¹

Senki ne ütközzék meg azon, hogy ez egyszerű alakkal találkozik e helyen, hol rendszeren jól felöltözött férfiak arcképeit szokta szemlélni. Senki ne kérdezze: mit akar

itt ezen ember, ki sem tollat, sem kardot nem forgatott, sem a közélet egyéb terein nem tüntetné úgy ki magát, hogy emlékét méltó legyen megörökíteni. Senki ne forduljon hozzánk azon felkiáltással: vajon mi érdeme van ezen embernek?

Mi érdeme!?

Ugyan nézzetek kissé magatok körül s borzadva kell tapasztalnotok, mennyire eltörpültek az emberi életkor arányai! 70–80 esztendő öreget látni, a ritkaságok közé tartozik s még ritkább az olyan, ki ez életkort ép erőben s ép lélekkel érte volna el. Az emberek természetellenes életmódja, a mértéktelenség és rendtelenség ételben, italban, ruházatban, lakásban s a szenvedélyek ezer nemeinek pusztításai; tudatlanság, vigyázatlanság, okatlan gyógymódok, szerzett és öröklött nyavalyák stb. oda vitték a dolgot, hogy most világszerte a 37-ik évet tartják az

Egy öreg béres.

emberi életkor közép számának. Pedig a természettudomány csalthatatlannal bebizonyítja, hogy nem azon kevés ember tekintendő kivételnek a természet szabályai alól, kikről a hírlapok néha-néha megemlékeznek, hogy itt meg amott száz egynehány évet értek el, – hanem ellenkezőleg, hogy éppen azok vétkeztek mind a természet törvényei ellen, kik ama hosszú esztendőknél korábban szállottak sirjokba. – Sőt az ember úgy volna alkotva a természettől, hogy ne csak éljen sokáig, hanem éljen belső bajok, betegség nélkül mind végig, s ha majd kikerülhetetlen végórája üt, ne érezzen fájdalmas, kínos meghalást, hanem haljon meg, mert halnia kell, mert élete gépének kerekei lejárták magukat, mert elvégre is halandók vagyunk, haljon meg *vénség* miatt! Ám pillantsatok magatok körül, nem tapasztaljátok-e, hogy alig jut minden ezerre egy

¹ A cikk megjelenésekor Jókai Mór volt a szerkesztője az újságnak. Ugyan a fenti írás aláírás nélkül jelent meg, de ekkor gyakorlatilag minden cikket Jókai írt az újságba –és a stílus is őt idézi. A cikket az újságban szereplő korabeli helyesírással másoltam le.

olyan ember, ki így végezze napjait ki u. n. aggkórságban múlték ki. S annak a ránk mért 50–60 évnek első része csak megjárna valahogy, de életünk másik felét többnyire úgy futjuk le, hogy szánalmat ébresztünk inkább, mintsem szabadon örülhetnénk az Isten szép világának; – eltorzulás, elnyomorodás, ez lesz sorsa majd mindeneknek s törekenység, tehetetlenség, a betegségek száz neme lép romladozó porsátorunkba. Ha néha megtörténik, hogy egy 40–50 éves nő megtartá épségét, természetének fiatalkori deliségét, s a férfi megőrzi testének izmait, s természetes ruganyosságát, karcsúságát – mint ritkaságot szoktuk megbámulni, s nem jut eszébe senkinek, hogy ennek mindnyájunknál így kellene lenni, s hogy az a sok járókelő csontváz, vagy azok a hájat eresztett fuldokló hústömegek mind, de mind eltértek a természet eredeti rendeltetésétől, mely azt akarja, hogy az ember megtartsa tetőtől talpig mind végiglen azon alakot, melyet teljes kifejlése korában bírt.

Arcának ráncairól fogod megismerni a vad indián s minden természetesen élt ember életkorát, s nem lábszárai soványságáról, nem öve terjedelméről, sem termete görnyedtségéről. Hát kimúlásunk? Oh, mi ritkák azok a csendes fájdalomtalan kimúlások! S mi szörnyűek a betegek kínjai, mi iszonyúak a kórházak s halottas szobák lakóinak halálos nyöszörgései! – Minő ritka a természetesen élő-haló ember!

Ily ritkaság, ilyen ember azon derék öreg, kinek arcképét ide mellékelve mutatjuk be. S ha hozzá tesszük, hogy ezen öreg közel 114 évet ért el ép testtel, ép lélekkel – lesz-e még, a ki, ha egyebet nem mondanánk is róla, tovább is érdeméről kérdezősködnék? Álljon elő bízvást, a ki hasonló érdemeket tud felmutatni; az illető hely mindenkor nyitva áll számára lapunkban.

A tiszteletre méltó öreg, kiről szólani akarunk, mai napig ép erőben él a Zichy grófok Jánosmajori ² pusztáján, Fehérmegyében, bírva mind közel környezetének, mind az egész vidék osztatlan szeretetét. Kétségkívül Magyarország legöregebb, igazán öregbérese. Neve *Csetényi–Komáromy* ³ Ferencz, néhány hó múlva életének 114. évét éri el.

Lássuk az anyakönyvi kivonatot, a keresztlevelet:

„Üdvözet az Urban! alulirt ezzel hitelesen tanusitom, hogy a cseszneki vár kápolnájában – egyezer hétszáz negyvennegyedik évben – kereszteltek könyvében, melly a reám bizott oszlopi plebánia archivumában tartatik, szóról szóra a következők foglaltatnak: Anno Domini 1744 die 30-a Januarii baptisavi infantem nomine Franciscum a parentibus: Jacobo Csetényi–Komáromy et Juditha Takács. Patrini fuere: Georgius Kolosváry et Elisabetha Palkovics. Aláírva: Pater Thomas. – Mellynek nagyobb hitelére adom ezen tulajdon kezemmel irt s plebániám pecsétével megerősített bizonyító oklevelet. Oszlopon febr. 3-án 1857. (P. H.) Pintér Antal m. k., oszlopi plebános.” ⁴

² Jánosmajor máshol János-major: Ma Seregélyeshez tartozó külterület, iparterület (Fejér megye) a Seregélyes–Székesfehérvár közötti 62-es úton, a 19. században Zichy-birtok.

³ A Komáromy név valószínű, ragadványnév lehet, pl. utalhat arra, hogy viselője Komáromból vagy Komárom megyéből került a majorba.

⁴ A Veszprém Megyei Levéltárban mikrofilmen megnéztem az eredeti anyakönyvet (XV. Gyűjtemények. 15. Mikrofilmgyűjtemény. Felekezeti anyakönyvek. Bakonyoszip. Vegyes

Öregünk e szerint a múlt század közepén, 1744-ben január 30-án (tehát Mária Terézia uralkodása kezdetén) született Csetényben (Veszprém megyében). Mivel akkor a közel fekvő falvakat reformált hívek lakták, az egész vidéken született kath. gyermekek keresztelés végett Csesznekbe vitettek s az ottani magas kőszirten álló várkápolnában avattak fel Krisztus bajnokivá. Így tartott ez, míg 1745-ben Oszlopon, hova Csetény, Csesznek stb. helyek tartoznak, galánthai gróf Esterházy Imre, akkori nyitrai püspök, mint az említett helységek ura, plébániát alapított. Imre gróf Dániel testvére volt a híres Csesznek várának utolsó lakója, ki 1747-ben halt meg. Neje, Gyulafy Ágnes még ezen évben szomorúan hagyta el a várat s így lett idők folytán a regényes lovagvárból baglyok és vércsék elpusztult tanyája.⁵

Komáromy Ferencz, korán veszté szüleit s korán szolgálatba állott veszprémmegyei Mező-Szent-György⁶ helységben. Legelső évi bére szállás és élelem mellett 10 váltó garas volt! Ha kérdik tőle, hogy miképp élhetett meg ily csekély bér mellett, azt szokta felelni: „*De volt ám marhatartás; mert ha valaki szolgálat végett befordult, azt kérde a gazda: hány darab marhád van? Ha mondá: nincsen egy darab sem, akkor fel nem fogadták. Miért? – mondja az öreg – mert félt a gazda, hogy a legény vagy gyerek hamar odább áll.*”

Fehérmegyébe még az árendás világban a múlt században került, majd Kis-Lángon, majd Nagy-Lángon⁷ szolgált; volt Komárom táján, sőt a Bácskában s Szeged

anyakönyvek 1726-1878. 2. tekercs). Az ott található bejegyzés pontos szövege: „1744. die 30. januarii.... Baptisavi infantem nomine Franciscum a parentibus Josephus Csetényi et Juditha Takacs. Patrini fuere: Georgius Kolosváry et Elisabetha Palkovics. P. Thomas. Ex Csetény”. Tehát a megkeresztelt gyermek és apja családi neve helyesen Csetényi, apja keresztnéve József - és nem Csetényi-Komáromy Jakab. Kolosváry György, az egyik keresztszülő, a cseszneki uradalom tisztségviselője volt. Az oklevelet kiadó Pintér Antal valóban oszlopi plébános volt a fenti időpontban, de vagy ő volt figyelmetlen vagy az újságnál történt figyelmetlenség, esetleg a meglévő tényekhez igazították a kiadott oklevelet.⁵

⁵ A fent felsorolt tények a cseszneki várról és tulajdonosiról valóságok.

⁶ Mezőszentgyörgy: 1953-tól Fejér megyéhez tartozó település. 1773-ban népe magyar és túlnyomó részben helvét hitű. Még 1775-ben elvéve fordul csak elő egy-egy katolikus család a faluban, az is inkább a birtokosok között, 1785-ben 140 a római katolikus hívők száma, akik a lepsényi, plébániához tartoznak. Tulajdonosa ekkor a Palásthy, majd 1800-tól a Hollósy-család. Csetényi Ferenc valószínű, hogy a Palásthy-családnál szolgált kisbéresként (gyermekmunkás), ami fél-, negyed- vagy egyéni megállapodás szerinti kisösszegű bért és természetbeni járandóságokat jelentet. (Egyébként a fenti témában megjelent legjobb könyv Illyés Gyulától a Puszták népe –érdemes elolvasni, a dunántúli pusztai cselédek, béresek életéről ő adja a legjobb tájékoztatást, és még olvasmányos is.) Az ekkor vert forintok 11,693 gramm színezüstöt tartalmaztak, és húsz garas volt egy forint. Három krajcár volt egy garas – így CSF egy évi keresetén kb. 3 font (kb. 1,5 kg) marhahúst vehetett volna, mivel a marhahús fontja ekkor 10 – 13 krajcár volt.

⁷ Nagyláng Soponya falu településrésze: Két különálló település létezett: Soponya és Nagyláng. 1650-ben Zichy István kezébe került a terület, központban Nagylánggal. Soponyát a valamikori jelentősebb Nagylánggal 1936-ban egyesítették. 1851-ben "Kis-Láng, pusztá Székes Fejér vmegyében, 93 kath., 72 evang., 8 ref. lakossal. Földes ura gr. Zichy János örökösei. Utolsó posta Fejérvár 2 és negyed óra." . "Nagy-Láng, pusztá Székes Fejér vmegyében, a Sárvíz csatornája mellett, 318 kath., 67 ref., 4 evang. lakossal. Pompás

vidéken is járt és József császár idejében, midőn a törökökkel folyt a háború, Zimonyban volt⁸. A vásonkeői gróf Zichy családot 50 évig hiven szolgálta mint béres, s most közel 30 éve, hogy nyugdíjban él a János-majori pusztán⁹.

Ferencz gazda – ezt a nevet hallja öregünk legszívesebben – most is szép emlékező tehetséggel bír, jó szemekkel áldá meg a teremtő, életében csak egyszer volt beteg, az orvosságot csak amúgy hírből ismeri. Boldog ember! Az evés-ivásban mértékletes, hússal nem él, legkedvesebb tápláló szereit: a kenyér, egy kis sajt, egy-két magyar béres gombóc s egy pohárka bor. Azt írják róla, miképp oly kevésbe kerül élelme, hogy a ki őt naponkinti két pengő garasért kosztba fogadná, még egy kis nyereségre is tehetne szert.

Lakása egyszerű, de csinos; a tisztaság nála otthonos; foglalkozni még mindig szeret, néha megragadja még a kapát, fűr, faricskál, kaszálgat s télen lakása előtt összekaparja a havat; forog, mozog, tétlen nem él. Sokat imádkozik s ha valaki ezen buzgó állapotában megtekinti, valami mást képzel maga előtt s nem az öreget láthatni. Többször kérdezték: Ferencz gazda, nem unja el magát? *„Nem én – válaszol – ha elfáradok, egyet imádkozom; azután rágyújtok, ha ezt meguntam, ismét imádkozom, mert nem tudom, mikor hívnak! Míg fiatal voltam, úgy dolgoztam, mintha örökké élnék s most, hogy elöregedtem, úgy imádkozom, mintha azonnal meghalnék!”* – Legfőbb ékessége az, hogy igen vallásos. Nem hallá őt senki szitkozódni, nem is szereti a mosdatlan szájú embert és sokszor fájdalmasan kiált fel: „Ugyan miért káromkodnak most oly nagyon az emberek, minek bántják annyira azt a kegyes, jó Istent!”

A mellett Ferencz gazda mindig jó kedvű; ha valakinek jó tanáccsal szolgálhat vagy vigasztalhatja, azt kész szívességgel cselekszi. Szavai mindig talpra esettek, viselete nem gyermekes együgyűségű, mint azt a nagyon öregeknél tapasztaljuk. Elválhatatlan barátja a pipa. Múlt télen szivarra akarták szoktatni, de ezen *„új módú dohánnyal”* nem igen tud megbarátkozni. Kiszámították, hogy életében nem kevesebb, mint 7 nagy szekér dohányt füstölt el. – Múlt télen Nagy-Lángon egy házaspár ünneplé aranylakodalmát; Ferencz gazda mint násznagy szerepelt ez alkalommal, s érdekes tréfás beszédeivel mindenkit felvidámított.

A nagy-lángi földes uraság valódi kegyességgel ápolja az öreget, gyakran tulajdon grófi alkalmatosságán hozatja be a pusztáról. Ekkor rendszeren a paplakba szokott szállani, hol a legszívesebb fogadtatásra talál a kedves vendég. Múlt évben megajándékozta az uraság egy sok értékű tajtzipával, melyet Ferencz gazda, mint megbecsülhetetlen ereklyét őriz, azonkívül hol pénzzel, hol egész öltözet ruhával szerez neki a nemes lelkű uraság örömet. – Szeret az öreg gazdasági tárgyokról beszélgetni; a beszélgetés helye rendszeren a paplak, hova ilyenkor néha 6–8 nagyúr is lealázza magát, köztük a szelíd, jólelkű grófné, kit az öreg úgy elcirógat, mint kedvesét. A gazdaságról tapasztalat után sok alapos ismerete van, csak – miképp ő

urasági kastély és kert, kath. plébánia és szentegyház, vendégfogadó, fáczányos kert, nevezetes birkatenyésztés. Földes ura gr. Zichy János örökösei."

⁸ 1788-89-ben voltak a délvidéki török elleni harcok II. József alatt.

⁹ János-major: Ma Seregélyeshez tartozó külterület, iparterület (Fejér megye) a Seregélyes-Székesfehérvár közötti 62-es úton, a 19. században Zichy-birtok.

szokta mondani – a „*macsináknak*” nem barátja. Hiszi, hogy a gépekkel meg lehet gazdálkodni néhány mérőt, „*de – miképp egy alkalommal a hozzá nyájasan leereszkedő gróf Zichy Aladár vállát megvervegetve mondá – de barátom, ha én megcsalom a földet, az is megcsal engem!*” – Igen sajnálja, hogy nem tud írni s olvasni. Boldognak mondja a mostani ivadékot, hogy tanulhat: „Az én koromban – mondja – nem szorítottak, nem adtak úgy alkalmat tanulásra, mint most, – olvasás, könyv, írás volt csizmaszárban a rovás!” – nem győzi eléggé magasztalni a gróf Zichy családot, hogy minden pusztáján iskolát tart s ingyen oktatásban részesíti cselédei gyermekeit, könyvekkel s egyéb iskolai szerekkel bőven ellátja.

Ferencz gazda félszázadon túl boldog házasságban élt feleségével, ki több évvel ezelőtt halt meg. Midőn megházasodott, már öreg legény volt, mit onnan is gyanít Ferencz gazda, hogy a kérdező papnak átallotta megmondani életkorát. Kedvesen emlékszik mindig az évekre, melyeket feleségével töltött. „*Nem perlekedtünk, nem uraskodtunk, nem paposkodtunk, mint a mostani emberek!*” – szokta gyakran mondani. Nejével több gyermeket nemzett, közülük életben van egy leánya, ki özvegy, s apjánál feltűnőleg öregebbnek látszik. Ennek 3 fia van, kik közül kettő házas s egyiknek ismét két gyermeke, a másíknak egy fia van. Ez utóbbi nem rég szabadult ki a katonai életből, megérdemli a dicséretet, dédapját különös kegyelettel ápolja, de az öreg is szereti. Az öregnek mindhárom unokája béres, becsületes, munkás, jámbor emberek. – Özvegy leányán kívül van az öregnek 3 fia. Egyik a nagy-lángi uraságnál gazdasági katona, hű, rendtartó ember, az uraság s tisztek teljes meglégedését bírja, házas, 1 leány s 2 fiú apja; ez ifjak mesterséget tanultak s vándorlásokon vannak. Második fia Biharmegyében Diószegen erdőmester, nős 1 fiú s 2 leány apja. Harmadik fia Stájerhonban gróf Stahremberg szolgálatában van, nős, gyermektelen. Van így az öregnek 1 leánya, 3 fia, 9 első unokája, 3 másod unokája. Az egész ivadék a becsületesség jellegét viselő homlokán – boldog család, sorsát megérdemli!

Még csak néhány sort kedves öregünk jellemzésére. Ferencz gazda sokszor fejezi ki azon óhaját, hogy nagyon szeretne a Császárral beszélni. S egy alkalommal igen jóízűt nevettek a körülete levők, midőn azon kérdésre, hogy minő beszédje volna Ő Felségével, azt válaszolá: „*Megkérném Ő Felséget, hogy venné el inkább a nagy káromkodást s adná vissza a dohányt.*” Említettük följebb, hogy a pipa az ő elválaszthatatlan barátja. – Más alkalommal panaszkodott, hogy lábai fáznak. Válaszolák neki, hogy ez az öregség következése. „*Mit! – kiálta fel az öreg – dehogy az öregség következése. Hanem míg fiatal voltam, többet táncoltam egy magam, mint most 50 együtt; most érzem, hogy nem jót tett a sok ugrálás.*” – Ajánlák, hogy bugyogót vesznek neki. Az öreg haragosan feltámadt: „*Mit! hát vén napjaimra csúfot csinálnátok belőlem! nem kell, már én csak amúgy gatyában maradok.*” Múlt télen is ily öltözetben volt násznagy s egy kopott mándliban, melyet még legény korában vett volt. Nagy nehezen lehetett rávenni, hogy lefestesse magát. S midőn végre rávették, sokáig néz, miképp keveri Marastoni¹⁰ a festéket, majd meguná a várakozást s

¹⁰ Marastoni Jakab, Giacomo Antonio Marastoni (Velence, 1804. március 24. – Pest, 1860. július 11.) festő, litográfus, az Első Magyar Festészeti Akadémia létrehozója, Marastoni József apja. Velencei művészként 1834-ben Bécsbe került, majd 1836-ban Pesten telepedett le. Rövidesen Barabás Miklós mellett Magyarországon az egyik legkeresettebb portréfestővé vált.

egyszer csak kérdi tréfásan: „*hallja az úr, mikor vesz már mértéket?*” – „Mire?” kérdi a festő. – „*Nohát, mekkora a szemem, orrom és szám!*” – Mikor levették, nem akará elhinni, hogy a kép az ő mása, végre tükröt adának kezébe, hogy hasonlítsa össze magát a képpel. „No így meg van – tréfálózott tovább – hanem csak egy a hiba: nincsen lábam, aztán a csizmám is kifelejtette, – bizony elhiszik, hogy nincs, – pedig az még mindig volt és lesz is.” A három óráig egy helyen való ülés volt különben reá nézve a legnagyobb penitencia.

Legyen ennyi elég, ezen százados emlék ismertetésével s jellemzésével. Hadd álljon itt és szolgáljon buzdításul ezen ritka címere a természetes józanságnak, mértékletességnek s testi épségnek, ezen szép példája a cselédi hűségnek és tükre az erkölcsiségnek, s vallásos buzgóságnak. Az Isten, a ki eddig oly hű gondját viselte, éltesse a mi Ferencz gazdánkat még számos esztendeig; ha pedig az el nem maradható végóra megkondul, vigasztalódjék azon gondolattal, hogy ő becsülettel végezte hosszú napszámát, s hogy igen sokan vannak, közelben és távolban, kik szeretettel emlékeznek róla.

Az Országos Széchenyi Könyvtár Elektronikus Periodika Gyűjteményében:

Vasárnapi Újság 1860. január 22. (4. szám)

Mi újság?

– *Nagy-Lángról* (Fehérm.) azon hírt vesszük, hogy az öregbéresek azon Mathusáleme, *Csetényi-Komáromi Ferencz*, kinek a Vasárnapi Újság 1857. 34. számában érdekes arcképét is közöltük, szintén ki nem kerülhet a kikerülhetetlent, s múlt évi november hónapban ¹¹ végre jobb életre költözött. A boldogult 1744-ben született s e szerint most 116 éves volt. Utolsó éveit s halála lefolyásáról is szeretnénk bővebb tudósítást közleni, de ezt még ezután várjuk mi is. Annyit tudunk, hogy a nagylángi gróf és családja végső nyughelyére kísérte a halottat; ott voltak az uraság összes béresei, fáklyákkal, felfátyolozottan s gyászba öltözve, szóval: a gróf mindent elkövetett, hogy hű szolgájának eltakarítása érdeméhez méltó és tisztességes legyen. Ki tudja, mily nehéz szívvel várta a jó öreg sokáig késő megszabadítóját, s agg csontjai mennyire vágytak pihenés után! Nyugodjanak békén!

-
1. A Veszprém megyei Levéltár anyakönyve mikrofilmen
 2. A Vasárnapi Újság két száma az Országos Széchenyi Könyvtár Interneten elérhető gyűjteményében

Marastoni József (Velence, 1834. április 1. – Bécs, 1895.) festő, litográfus. 1850-ig apja iskolájában, majd három évig a velencei képzőművészeti akadémián tanult festeni. 1853-ban visszatért Pestre, majd apja halála (1860. július 11.) után Székesfehérváron dolgozott mint portréfestő és litográfus.

¹¹ 1859 novemberében halt meg, a Vasárnapi Újság -a terv ellenére- többet nem ír róla

Az összes többi forrás a Vasárnapi Újságra hivatkozik, néha hibásan is, de a Vasárnapi Újságban szereplő hosszabb írást is némi kritikával kell kezelni.

A további lehetséges kutatási források a Fejér Megyei Levéltárban:

1. Fejér Megyei Levéltár

XV. Gyűjtemények. 15. Mikrofilmgyűjtemény. Felekezeti anyakönyvek

Római katolikus egyház

Székesfehérvári egyházmegye

Soponya-Nagyláng (Rk) (*Nagyláng és Kisláng puszták*)

Vegyes anyakönyv: 1769-1895

(Magyar Országos Levéltár jelzetében:

Felvétel: 820 Filmszám: A 540-541)

Seregélyes (Rk) (*Jánosmajor*)

Születési anyakönyv: 1736 - 1895

Házassági anyakönyv: 1734 - 1895

Halotti anyakönyv: 1775 - 1895

Vegyes anyakönyv: 1788 - 1833 (*Talán csak ez a rész*)

(Magyar Országos Levéltár jelzetében:

Felvétel: 1131 Filmszám: A 559-560, A 1489)

2. Esetleg az itt található Zichy-uradalmi eredeti iratok közül azok, melyek az alkalmazottak javadalmazásával is foglalkoznak:

Fejér Megyei Levéltár

XIII. Családok

31 Zichy család iratai	1665-1944	0,36 ifm
I. Nagylángi uradalom levéltára	1725-1944	0,33 ifm
a) Családi iratok	1770-1944	0,12 ifm
c) Birtokkormányzati iratok	1725-1936	0,21 ifm

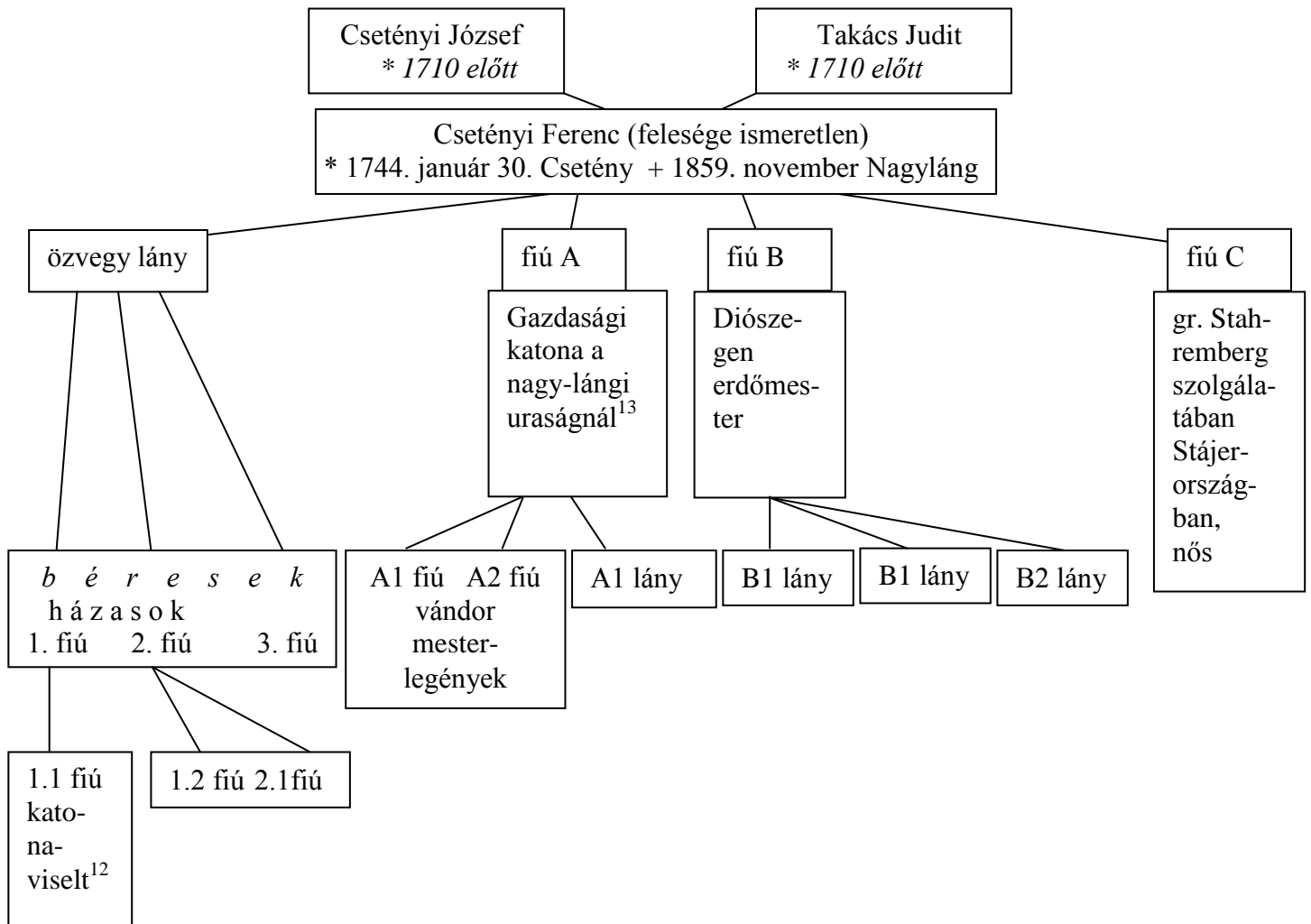
Egy kis vázlat a családfához

Egyéb felmenők:

* 1726:

Takács Ferenc (szülők: Ferenc és olvashatatlan) –esetleg lehet T. Judit apja

- * 1728. okt. 01. Takács György (szülők: György és Éva –az anyának mindenhol általában csak a keresztnéve szerepel)
- * 1742. márc. 11. Cseszkenen keresztszülő Csetényi Katalin (Legalább 18 éves lehet ekkor, Cs. József testvére vagy gyermeke).

Szabó Sándorné
30-362-2735
8200 Veszprém Május 1. u. 8. fsz. 2.

¹³ Ő, mint uradalmi belső alkalmazott, valószínű, hogy szerepel az iratokban

¹² Katonaviselt a dédunoka, ami azt jelenti, hogy ha 20-22 éves korában sorozták és 10-12 évet szolgált, akkor legalább 30-34 éves, így innen lehet számolni visszafelé nemzedékenként 20-25 évet.

Komáromi Ferenc

Előzmény:

Szabó Sándorné családi hagyománya szerint (őse volt)

- Talán római katolikus vallású
- 116 (114?) évig élt
- Csetényi lakos
- Uradalmi kocsis
- Kápolnát emeltek halálakor emlékére (?)
- Az 1700-as években született

Csetényi információs források

Az összeírások

Római katolikus vallásúak:

1747-1772: nincs katolikus, 1774-től vannak (felnőtteket és gyermeket is tartalmazó névsorok 1779-ig, de nincs köztük Csetényi vagy Komáromi nevű.

Református és kisebb számban evangélikus vallásúak:

Kizárólag a falu jobbágysai ilyen hitűek, illetve a községben élő néhány szolgáló nemes család. 15-20 évenként teljes összeírás van a helyi telkes gazdákról és zsellérekéről, néhol a családtagok nevét is említik. Vannak továbbá nemesi összeírások is. Átnéztem az 1715-től 1858-ig az összeset, egyikben sem említenek Csetényit vagy Komáromit.

Egyéb iratok

1758-ban Takács Márton a tsapláros (kocsmáros), majd 1762-től 1763-ig Takács Györgyöt¹⁴ említik korcsmárosként. Mivel nem szerepelnek a jobbágyok között, esetleg ők lehetnek rokonai Takács Juditnak, Cs-K Ferenc anyjának.

Halála emlékére kápolnát (vagy mást?) emeltek

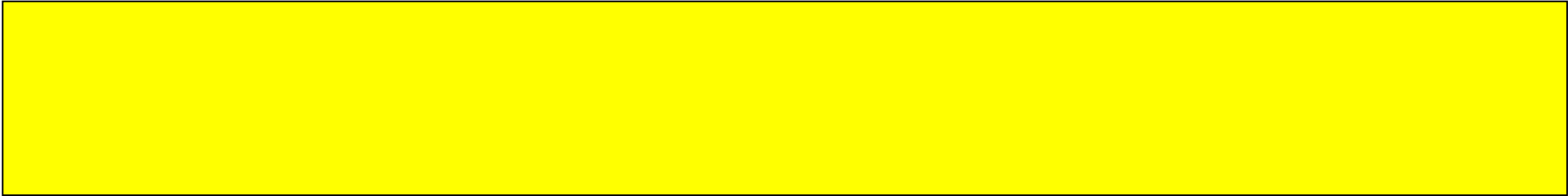
CS-K Ferencet Nagylángon temették el, tehát az ottani eseményekre vonatkozhat a családi emlékezet

Temető

1792-93. körül jelölik ki a mai temető helyét, mert a régiben "a lakosok már a kertjeikbe temetkeznek" a református templom környékén. 1848-ban idősebb gróf Eszterházy Mihály „*a római katolikus hívek számára temető kertről kíván gondoskodni, hogy akik élve egy helységben együtt laktak, holtok után a' temetőben*" is egy helyen békességben nyugodjanak. A község egyházi előljárói a gróf javaslatát elfogadják és 1848-tól a református és katolikus hívek közösen használják a temetőt.

A korábbi katolikus temetőről nincs feljegyzés. Esetleg az 1910-es évek elejétől 1945-ig az uradalmi –főleg katolikus- cselédek által használt, de 1848 után felhagyott Petőfi utcai temetőt használhatták régebben is a katolikusok.

¹⁴ Azonos lehet a családfában szereplő 1728. október 01-i születésű Takács Györggyel

1750 1755 1800

1800 1855

